

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Константин Пехливанов, Юридически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Катедра „Публичноправни науки“

по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Конституционно право“ от Акмарал Мукатаевна Суйменбаева, с дисертационен труд с название „Конституционноправно регулиране на пенсионната система в Република Казахстан“

Представям настоящото становище като член на научното жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Конституционно право“, назначено със Заповед № 110/20.12.2022 г. на Ректора на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. С решение на първото заседание на научното жури съм натоварен да дам становище.

Минималните национални изисквания са изпълнени и намирам процедурата за допустима за разглеждане пред научно жури.

Подаден е дължимият комплект от документи, авторефератът е коректно оформен.

По съществуващото на представения научен труд с название „Конституционноправно регулиране на пенсионната система в Република Казахстан“: научният труд е оформен в класическата структура на увод,

три глави и заключение. Общият обем на работата е 193 страници, от които основният текст е 175 страници, списъкът на използваните източници е 9 страници. Обемът е подходящ за дисертационен труд; изследвана е относимата научна литература.

Уводът коректно задава пределите на дисертационното изследване, което по характер е интердисциплинарно, на междата на различни клонове на правото, но с уклон към Конституционното право. Правилно е отбелязано, че „Понастоящем няма формирана ясна гледна точка за мястото на социалните права в системата на правата на човека, поради което този въпрос е един от спорните въпроси в науката за конституционното право. Социално-икономическите права се различават от гражданските и политическите права по характерни отличителни черти“. Ясно е зададена целта „идентифициране на особеностите на консолидирането на правото на пенсионно осигуряване в Република Казахстан в конституционните норми и механизми, които осигуряват ефективното им прилагане“. Това води до правилно структуриране на научния труд и определяне на главите от него.

Глава първа изследва задълбочено произхода на концепцията за правата и поколенията права, като особено внимание е обърнато на международните актове, включително Всеобщата декларация за правата на човека на ООН, Хартата за основните права на ЕС и др.

Глава 2 "Правоотношения, възникващи в рамките на държавната пенсионна система" намирам за най-силната и приносната, като изследва особено труден общотеоретичен проблем – правилното дефиниране и изследване на правоотношението в даден клон на правото, както и практическите последици от техните особености. Най-интересен от гледна точка на правоприлагането намирам параграф 2.3 "Препоръки за подобряване на дейността на недържавните пенсионни фондове в областта

на управлението на пенсионните спестявания на гражданите", доколкото в тази област има трудно за юридическо регулиране и чувствително от правна и политическа гледна точка намеса на държавата в частни правоотношения, които обаче с оглед тяхната важност за обществото следва да бъдат поставени под държавен контрол.

Глава 3 "Подобряване на функционирането на недържавните пенсионни фондове в пенсионните системи на България и Казахстан" се явява логическо продължение на анализа от Глава 2. Направен е добър сравнителноправен анализ на пенсионните системи на Република България и Република Казахстан, който би могъл да бъде полезен и в България от гледна точка на реформата на пенсионната система в Казахстан с преминаване от разходопокривна към капиталова система

Заклучението формулира кратко и коректно направените в дисертацията изводи: пропуск в закона е липсата на правно регулиране за прекратяване на пенсионен договор; липсва яснота условията за прилагане на коефициенти за намаляване при изчисляване на сумата за обратно изкупуване, което нарушава правилата на участниците в недържавен пенсионен фонд, необходимост от създаване на създаване на законодателни условия за продължаване на трудовата дейност след достигане на установената пенсионна възраст с перспектива за увеличаване на размера на пенсията в бъдеще и др.

Към труда бих направил няколко препоръки за усъвършенстване: в голяма степен той се гради върху дълготрайният спор за предимствата и недостатъците на солидарната (разходопокривната) и индивидуалната (партидната или капиталовата) системи или по-точно за намиране на подходящия баланс между тях. Тъй като в труда се твърди, че в Казахстан е бил извършен успешен преход към капиталовата система, то бих искал да видя известна емпирична част с икономически показатели. Мисля, че

трудът в етап на отпечатване би спечелил от такъв интердисциплинарен момент.

Неколкократно в труда се отбелязва, че Казахстан е „социална държава“, бих искал да видя пояснение от съответната национална правна доктрина какво се разбира под това и какви са възможните предели за намеса на държавата. Понятието за социална държава неизбежно се свързва с правата от второ и трето поколения. Мисля, че трудът би спечелил и от малко по-подробно развиване на темата за правата от второ поколение (главно) в Глава първа. Главно, бих искал да видя разсъжденията по пенсионните права (ако са направени такива) от върховните юрисдикции на Република Казахстан, подобни на Решение № 5 от 29.06.2000 г. на Конституционния съд на Република България по кд. № 4/2000 г.

Направените от мен критични бележки са само с цел подобряване на труда преди евентуално издаване и не засягат общото ми положително впечатление.

Намирам, че поради качествата на дисертационния труд с название „Конституционноправно регулиране на пенсионната система в Република Казахстан“ научното жури следва да присъди на Акмарал Мукатаевна Суйменбаева образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Конституционно право“ и на откритото заключително заседание ще гласувам в този смисъл.

/п/

доц. д-р Константин Пехливанов

13.03.2023 г.

Пловдив